...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

(10161) | 1963 оной апрелиин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэрииe үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулагты, автомадаар зэбсэглэгты, наука, техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлэгты!

(1963 оной Майн 1-дэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан уряануудhаа)

Промышленность болон барилгын бүхы арга болможонуудые коммунизмын хэрэгтэ зорюулха!

...3 оной апрелиин 24-дэ РСФСР-эй промышленностиин ба барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

...нэ зүблөөндэ ... Россин Феде... ...ленность болон ... хүдэлмэрилэг... ...на партийна ... ай хүдэлмэри... ...е партиин Цен... ...дэй, Советскэ ... даалгабаряар ... ршалаад, ком... ...лтын агууехэ ... ажалтануудые ... усэхыемни зүб... ...емэ альга та...

...алай түлөө хү... ...лhэн хүнүүдэй ... ...лөөндэ хабаа... ...лсана. Тиимэ... ...тральна Коми... ...правительст... ...мүн өөрынгөө ... үнэн зүрхэнэй ... ...гэхыемни зүб... ...уд. Коммунис... ...туд ба коллек... ...ескэ дэбжэл... ...лдээ партиин ... тулгуури, зу... ..., коммунизмда ... дабшалтын туг... ...ни удаан альга

... дээрэ нүхэр ... ...дхэл хэхэдээ, ...ин Пленумэй ... Россин Феде... ...ргэгдэжэ бай... ...остимнай яма... ...эб, капиталь... ...үсэбүүд хэр ... ...жэ тодорхой... ...дэ үгэ хэлэһэн ... ...омышленность ... талаар туйла... ...й дүй дүршэл ... ...л, хүдэлмэри... ...ануудые шан... ..., промышлен... ...уудые, барил... ...айнаар хүтэл... ...дорхой дурад... ...аа.

... гүрэнэй түсэ... ...гэдэ Россин ... ...алшадай ехэ ... байһан тухай... ...тор, үгэнүүд ... ...эглэгдээ. Со... ...и эрхэтэй аха ... ...нуудай аха ... бултадаа зү... ...шуу. Энэ рес... ...дайда дээрэ... ... промышлен... ...урбанай хоёр ... ...шина бүтээдэг ... ...ргадаг зүйл... ...й гурбан ху... ... нефтиин про... ... продукциин ... ...убинь үйлэд... ...на. Эдээхэн ... харахада, нии... ...мышленна үй... ... Федерациин ... ...уури эзэлдэ...

Россин Федерациин промышленность долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ, мүн даб дээрэхи боломжын үндэһөөр, түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилгэнь 30 миллиард түхэригэй хэмжээтэй болохо гэжэ зүблөөн дээрэ хэлэгдээ.

Нүхэдүүд, энэ мэдүүлгыень таанар нэрьемэ альга ташалгаар угтабат. Манай арадай баялигта түсэбһөө гадуур оруулагдаха иимэ ехэ нэмэлтын түлөө Россин Федерациин ажалшадта бүхы совет арад үнэн зүрхэнһөө альгаяа ташаха байха гэжэ һананаб. **(Үни удаан альга ташалга).**

30 миллиард түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилхын тулада һайсахан лэ хүдэлхэ хэрэгтэй болоно. Манай ороной бүхы дээрээ баяжаха бүринь совет хүн бүхэнэй ажабайдал үшөө баян, аятай һайхан болохо гэжэ хүн бүхэмнай мэдэнэ.

Бусад республиканuудшье долоон жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэлэй ниитэ хэрэгтэ хубитаяа горитойгоор оруулха байха гэжэ найдагдана. **(Альга ташалга).**

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэгшэд партийна органуудай шэнэдхэн хубилгагдаһанһаа хойшо ябуулагдаһан хүдэлмэриин түрүүшын дүй дүршэл тухай хөөрөөд, ажахын ба партийна хүдэлмэри бүри һайнаар эмхидхэхэ тухай тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. Ленинградай оптико-механическа нэгэдэлэй генеральна директор нүхэр Панфиловай хэлэһэн үгэ һонирхолтой. Ленинградайхидай хараалан бэелүүлһэн эмхидхэлэй хэмжээ ябуулганууд тухайда тэрэ хэлээ. Ленинградтахи нүхэдэй тусхай мэргэжэлтэй нэгэдэлнүүдые эмхидхэһэниинь һайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ эхилэнхэй.

Эдэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүд ба бүхэли узелнууд нэгэ янзын болгогдоно, ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилхын тула гаргагдадаг сагые хороохо, материалые бага болгохо арга олгоно. Энэнь үйлэдбэриин талмайе һайнаар ашаглаха, захиргаанай гаргаша ехээр хороохо ябадалда туһална.

Хуушан заншал манай олохон хүдэлмэришэдтэ нүлөөлөөд, шэнэ юумэ ехээр дэлгэрүүлхэ арга үгэнэгүй гэжэ нүхэр Панфилов зүб хэлэнэ. Үйлэдбэриин захиргаае шэнэ ёһоор, бүри һайнаар эмхидхэхэ, шухала хэрэгүүдые зоримгойгоор шиидхэхэ ябадалтай холбоотой бүхы асуудалнуудые дары хаража үзэхэ хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн бүд нэхэдэг промышленностьдахи ажалые бүри зүбөөр эмхидхэхэ асуудалнуудта мүн лэ ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Энэ асуудал тушаа Ивановска меланжева комбинадай парткомой секретарь нүхэр Мочалова, партиин Московско комитедэй секретарь нүхэр Демченко тогтожо хэлээ. Ажалые иимээр эмхидхэдэг болобол, һүниин халаануудые барандань шахуу болюулха, бүд нэхэгшэдэй хүдэлмэриие нилээд һайжаруулха арга олгохо байха. Дүй дүршэл дээрэһээ харахада, иимэ хубилалта хэбэл, ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, эхэнэр хүдэлмэрилэгшэдэй эрхэ байдал һайжарха, хүдэлмэрилдэг эхэнэрнүүдэй үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулха арга олгогдохо болоно.

Бусад олон шухала һанамжанууд эндэ хэлэгдээ. Эдэ дурадхалнуудые анхаралтайгаар хаража үзэхэ, согсолхо шухала байна. Городуудай, областьнуудай, хизаарнуудай ба республиканuудай партийна комитедүүд, совнархозууд болон манай ажахын, партийна, профсоюзай бусад организацинууд комсомолые хабаадалсуулан, шэнэ, түрүү онол аргануудые бүри мүнөөнһөө бодото дээрэнь бэелүүлжэ, үйлэдбэридөө нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ эхилхэ ёһотой. Зорилго юуб гэхэдэ, нютагуудта гараһан бүхы шухала һанамжа, үүсхэлнүүд бүхы талаараа дэмжэгдэжэ, тон үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой.

Танай энэ зүблөөн өөрынгөө удха шанараар ганса республикын хэмжээнһээ үлүү гарана. Эндэ хэлсэгдэһэн асуудалнууд бүхы ороной партийна, ажахын органуудта ехэ удха шанартай байна. Промышленностиин ба барилгын хүдэлмэрилэгшэд, промышленна үйлэдбэриие хүтэлбэрилдэг партийна органуудай хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумһээ хойшо түрүүшынхеэ иимэ олоороо суглараа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан партийна организацинуудые шэнэдхэн эмхидхэһэнэй һүүлээр, шэнэ эрхэ байдалда хүдэлмэрилһэн түрүүшынгээ дүнгүүд тухай һанамжануудаа хэлэһэниинь мүнөө тон шухала, ашатай туһатай байна. Промышленность болон барилгын хэрэгые саашадаа бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ тодорхой хэмжээ ябуулга хараалалгада туһалхань дамжаггүй.

...КОЁО ЛЕНИНСКЭ ЁҺООР ХҮТЭЛБЭРИЛХЫН ТҮЛӨӨ

...омышленность ... ...хые хүгжөөхэ ... ...лнүүд, ком... ...гын зохихо ... ...ПСС-эй XXII ... ...ойлогдонхой. ... ...шээ — комму... ...лта туйлаха ... ...ществын са'а... ...сари ехэ арга ... ...ртиин шэнэ ... ...р элирүүлэг...

...а дарлагдаг... ...той болохо, ...өө ажалаар ... ...хүнүүдэй мэ... ...гууд ороһой ... ...а хүшэ ху... ...дарамта бэ... ...нэй дуратай... ...болоһой гэжэ ... ...дэн зуун жэ... ...эдэг байгаа. ... ...үнүүдэй һа... ...арин манай ... ...йдал болон...

...жэсүү шанга, ...эл соогуур ...

өөрынгөө эрхэ сүлөө туйлаад, хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи гайхамшаг революци хэжэ, дэлхэйн олониитын бүхы хүгжэлтые капитализмһаа коммунизм тээшэ эрьюулэн шэглүүлээ. Бидэнэр анха түрүүлэн социалис общество байгуулаабди, ажалшан арадай гүрэн эмхидхээбди. Соведүүдэй ороной захагүй үргэн дайдада ажаһуудаг арадууд болон нацанууд аха дүүгэй нэгэдэмэл бүлэ дотор нягтаар эмхидэн жагсаа.

Совет арадай бүхы ажабайдалынь үе сагай түүхэдэ орохо агууехэ баатаршалга болоно. Коммунизм гэжэ нэрлэгдэдэг һаруул һайхан байдалай үндэһэ һууриин табигдаһан мүнөө саг тухайда ерээдүйн үетэд баяр, омогорхолтойгоор дурдахал! **(Үни удаан альга ташалга).**

Уржадэр манай арад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойе дурасхаал болгон тэмдэглээ. Ленинэй дурасхаалай үдэр бидэндэ, бүхы совет хүнүүдтэ хадаа Ленин багшын агууехэ һургаалай хэр бэелүүлэгдэжэ байһые, социализм, коммунизм байгуулгын талаар тэрэнэй захяа заабаринуудай хэр дүүргэгдэжэ байһые шалгаха харалга болоно.

Агуухэ Ленинэй бүхы ами наһан, ажал ябуулга ба тэмсэлынь — газар дэлхэй дээрэ ниитын эгээл үнэн зүб байгуулалта — коммунизм мандуулгын аша туһада хэгдэһэн мүнхэ баатаршалга мүн. Манай парти, совет арад Ленинэй зааһан замаар бата найдамтай, хэлбэришэгүй дабшана.

Манай парти Ленинэй мандуулһан коммунизмын агууехэ тугые нэрэтэй түрэтэйгөөр, баяр омогорхолтойгоор абажа ябана гэжэ, мүнхэ багша болон вождынгоо агууехэ хэрэгые эрхим һайнаар үргэлжэлүүлжэ байна гэжэ коммунизм ба социализмын түлөө Советскэ Союзай Коммунис партиин тэмсэл үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн харуулаа. **(Үни удаан альга ташалга).**

Партиин XXII съезд коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха —экономическа гол шухала зорилго табяа. Энэ ехэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ парти болон арадай бүхы ажал ябуулга зорюулагдана. Коммунис байгуулалтадаа шэнэ, шэнэ амжалтануудые туйлахын тула арадай ажахые хүтэлхэ, эрхилхэ хэрэг саг үргэлжэ һайжаруулха, бүхы хэрэгээ табан хурган мэтээр мэдэхэ уялгатайбди.

Бидэндэ юрэнхы лозунгнууд, уряанууд бэшэ, харин түбхын түрүүндэ түсэбүүдэй дүүргэлтын түлөө, экономикоёо саг үргэлжэ хүгжөөхын түлөө тодорхой, сэхэ шууд тэмсэл хэрэгтэй.

«...Эмхидхэлэй хүдэлмэри тон тодорхойгоор, шадамар бэрхээр ябуулха хэрэгые өөрынгөө түрүүшын ээлжээнэй, гол шухала зорилго болгон табиха ёһотойбди». гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн юм. (Зохёолнуудай 27-дохи том, 188-дахи хуудаһан).

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө партиин ба арадай тэмсэлдэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд онсо һуури эзэлнэ. Энэ Пленум арадай ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохоло шухала хэмжээ хараалһан, партийна органуудые байгуулха шэнэ формо тодорхойлһон байгаа.

Ноябриин Пленумһээ хойшо хэдэхэн һара үнгэрөө, тиигэбэшье энэ үе соо ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан партийна органуудые байгуулха хүдэлмэри орон дотор дүүргэгдээ. Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд хүдэлмэреэ ябуулжа эхилээ. Комитедүүдэй, хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай зэргэдэ мүнөө хоёр миллион хахад хүн элсүүлэгдээд байна.

Нүхэдүүд, энэмнай айхабтар ехэ, шухала хэрэг гээшэ. Манай совет социалис орон дотор партиин 10 миллион үлүүтэй гэшүүд ба кандидадууд, 20 гаран миллион комсомолшууд, 60 миллион үлүүтэй профсоюзай гэшүүд бии юм — энэмнай олониитын айхабтар ехэ хүсэн болоно. Гэхэ зуура, манай общество дотор мүн баһа жүүлигүүд, хулгайшад, хулигануудба бусад гэмтэ нюурнуудшье бии. Обществодо харша эдэ мэтын үзэгдэлнүүдтэй бүри шангаар тэмсэхэ ёһотойбди. Хэрбээ бүхы коммунистнууд, комсомолшууд, профсоюзуудай гэшүүд энэ тэмсэлдэ жагсан бодоо һаа, бүхы харша буртаг этэгээдүүдые усадхажа шадахабди.

Ниитын гурим эбдэгшэд ба ажалһаа хулжагшадые хэһээнгүйгөөр орхижо яашье болохогүй. Хэрбээ олониитын хиналтые үнэхөөрөө һайнаар эмхидхэбэл, жүүлигүүд, хулгайшад ба бусад бүхы буртаг этэгээдүүдые хоггүйгөөр үгы болгожо шадахабди. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Обществодо харша иимэ этэгээдүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ ёһотойбди. Ажалһаа хулжагшад, хобдог хубалза этэгээдүүдтэ эсэргүү эрид шанга хэмжээ абаха шухала. Тэдэниие хуулиин хатуу харюусалгада хабаадуулха хэрэгтэй. Тиимэ хорото этэгээдүүдэй хармаан һууляад гү, халдабай соо ороод гү, али үшөө ондоошье юумэ хээд баригдахадань сохихоһоо гадна, мүн баһа тэдэниие хаа хаанагүй элирүүлэн тэмсэхэ шухала.

Өөһэдөө хаанашье хүдэлдэггүй аад, баян бардам һуудаг хүнүүдые һайсахан хаража үзэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ өөрөө ажалладаггүй, шухала хэрэгтэй юушье бүтээдэггүй аад, тоһон соо умбадаг, торгон дээрэ хүльбэрдэг хүн бусадай ажалаар амидардаг, ажалша хүнүүдэй хүсэ, хүлһые үбэршэлдэг байна бшуу. Хулгайшан баригдаагүй хадаа шурандаа мултараа гээшэ. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Тиимэһээ хулгайшаниие хэзээ хэн баринаб гэжэ хүлеэнгүй, харин тиимэ хобдог хубалза этэгээдүүдые өөһэдөө элирүүлэн, тэмсэгты. Хуушанай деревнидэ хобдог хубалза этэгээдүүдтэй хайшан гэжэ тэмсэдэг байһыень мэдэхэ бэзэт—няза даражархидаг лэ байһан юм. **(Зал соо энеэлдээн болоно).** Тиихэдээ зүб лэ юумэ хэлэг байгаа, ондоо аргагүй ха юм даа. Тиигээгүй һаань тэдэ хубалза этэгээдүүд өөрыень залгижархиха байгаа бшуу. **(Зал соо шэмээтэй болоно. Альга ташана).**

Ииихэдээ Хрущев юу хэхые уряална гээшэб, хүнүүдэй өөһэд хоорондоо ехэ эрилтэ табилсахые, бэе бэедээ шангаар хандахые эринэ хаяа гэжэ зарим хүнүүд хэлэжэ магад. Теэд, тиихэдэ муу гээшэ аал? Иимэ шанга эрилтэ табихада, үнэн сэхэ хүниие гомодхоохогүй. Харин тэрээниие дэмжэхэ, элдэб муу ябадалһаа һэргылүүлхэ байха. Гэхэ зуура, энэ хадаа ажалһаа хулжагшад, лодырьнууд, жүүлигүүдэй харша аашануудые, дайсан харша этэгээдүүдэй һүйдхэлэй ябуулгые бута сохихо. Эдэ бүгэдые гансал милиционер хэхэ ёһотой гэжэ һанана гүт? Нэгэниинь нэгээ хулгайлжа, нүгөөдэсэ алажа байхадань, гурбадахинь ерээд, энэ минии хэрэг бэшэ, милициин хэрэг гэхэ, теэд тэрэ үеэр тэндэ, алалсаанай боложо гү, али хуулиин эбдэгдэжэ байһан газарта милициин хүн үгышье байжа магад ха юм. Тиигэжэ хэлэдэг ябадалые зүб гэхын аргагүй. Тиимэһээ гражданин бүхэн, тодорхойлон хэлэбэл, өөрыгөө милиционертэ тоолохо, ниитын гурим сахидаг обществын баялигуудые хамгаалдаг хүн гээшэб гэжэ өөрыгөө тоолохо арюун уялгатай **(Альга ташалга).**

Бултадаа партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта, ниитын гурим сахидаг зургаануудта туһалха, тэдэнэй агентнүүдынь байха ёһотойбди. **(Зал соо шэмээтэй болоно. Альга ташана).** Энэ хадаа бүхы совет обществын аша туһада зорюулан бэелүүлэгдэдэг тон шухала ябуулга болоно. Манай совет обществын ажабайдалай улам һайжаран мандаха ябадалда зорюулагдаһан хэрэгтэ бүхы совет хүнүүд туһа хүргэхэ уялгатай.

Нүхэдүүд! Партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор манайда ажахын түбэй органуудай байгууламжа шэнэдхэн хубилгагдажа, тэдэнэй ажал ябуулгые һайжаруулха эрхэ байдал хангагдаа. Промышленностиин шухалын шухала һалбаринуудай талаар гүрэнэй комитедүүд байгуулагдаа. Союзно-республиканска органууд хубилгагдажа, ороной Госплан болон Арадай ажахын Совет болгогдоо.

Томо экономическа районууд доторхи хүдэлмэриие бүри һайнаар тааралдуулан ябуулха шухала байһан тухай нүхэр Толстиков үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ һэн. Энэнь зүб дурадхал болоно.

Томо экономическа районуудта Госпланай, түсэблэлгын комиссинуудые байгуулха гэжэ шиидхэгдэнтээд байнхай. Түс тус совнархозууд ба бүхэли томо экономическа район соохи үйлэдбэриин болон капитальна барилгын түсэбүүдые зохёохын тулада эдэ комиссинууд совнархозуудтай, нютаг нютагуудай барилгын организацинуудтай дурадхалнуудые бэлдэжэ оруулха ёһотой юм. Мүн ажал хэрэгые тааралдуулан хүтэлбэрилхэ органууд байгуулагдахаар хараалагданхай. Крайкомуудай, обкомуудай, томо экономическа райондо ородог районуудай парторганизацинуудай түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн эдэ органууд байгуулагдаха болоно. Ажал хүдэлмэри тааралдуулан хүтэлбэрилхэ органууд түсэблэлгын комиссинуудай материалнуудые хэрэглэдэг байха. Түсэблэлгын комиссинууд багахан аппарадтай байха, тааралдуулан хүтэлбэрилхэ органуудай дэргэдэ ямаршье аппарат байгуулагдахагүй.

Түсэблэлгын комиссинууд ажал хүдэлмэри тааралдуулан хүтэлбэрилхэ соведүүд тухай шиидхэбэриин проект республиканuудта эльгээгдэнхэй. Энэ проектые нютаг нютагуудта зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр, тэрэнэй үедэ хэгдэһэн бүхы ажаглалтануудые, оруулагдаһан дурадхалнуудые хараадаа абахын тулада ЦК-гай Президиум нютаг нютагуудта эльгээгээ.

Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхын, Госпланай, союзна совнархозой болон СССР-эй Госстройн ажал ябуулгые тааралдуулан хүтэлбэрилхын тулада Советскэ Союзай Арадай ажахын Дээдэ Совет һаяхан байгуулагдаа.

Партиин Центральна Комитедэй, правительствын сэхэ хүтэлбэреэр ажаллаха ажахын дээдэ органиие байгуулһан ушар тус тус һалбаринуудай хүдэлмэриин түлөө, мүн бүхы промышленностиин болон барилгын хүгжэлтын түлөө харюусадаг гүрэнэй организацинуудай ажал ябуулгые бүри һайнаар залан ударидаха, үдэр бүри гарадаг асуудалнуудые түргэнөөр, һайнаар шиидхэхэ арга олгохо байна.

Тиимэ болохолоороо, дороһоо дээрэнь хүрэтэр промышленностиие болон барилгые хүтэлбэрилхэ бүри нарин һайн гурим орон дотор байгуулагдажа байна.

Ажахын эдэ органуудые түбэй газарта болон нютаг нютагуудта байгуулхадаа, В. И. Ленинэй мэндэ байха үедэ экономикые хүтэлбэрилдэг байһан гол ёһонуудые болон эмхидхэлэй формнуудые бидэнэр үнэндөө һэргээгээ гээшэбди. Зүгөөр энэ хадаа хуушан гуримдаа тэхэриһэн ябадал бэшэ. Промышленностьда, барилгада болон хүдөө ажахыда шанарай талаар болоһон угаа ехэ хубилалтые хараада абан, үйлэдбэриин хэмжээнэй тон ехээр нэмэһые хараада абан, арадай ажахые хүтэлбэрилгын мүнөөнэй байгууламжа тодорхойлогдоһон байна. Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үеын шэнэ түүхэтэ эрхэ байдалые хараада абан, ороной арадай ажахые хүтэлбэрилхэ ленинскэ гол ёһонууд саашадаа хүгжөөгдэһэн байха юм.

Экономикын ургаха, үйлэдбэриин техникын нарижуулан һайжаруулагдаха тудам арадай ажахые хүтэлбэрилгын эмхидхэлэй байгууламжада улам бүри ехэ эрилтэ табигдадаг болоно гэжэ дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Эдэ байгууламжанууд үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтын хэмжээндэ хододоо тааруу байха ёһотой. Хэрбээ үйлэдбэриин нэгэ шатаар урагшаа дабшабал, бүхы арга боломжонуудаа эрхим һайнаар ашаглалгые хангахын тулада эмхидхэлэй байгууламжа бүри нарин һайн болгогдохо ёһотой. Экономико хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха талаар хүдэлмэри хэхэдээ, парти имагтал энээнниие хараадаа абаһан байгаа бшуу.

Мүнөө эмхидхэлэй талаар шэнэдхэлгэнүүдэй түгэсхэгдөөд байхада, партийна органуудай хүдэлмэриин онол аргануд тухай, манай тон баян арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглаха арга олгохоор ажахыгаа хүтэлбэрилхэ гурим тухай асуудал түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Шэнэ байгууламжа хэршье һайн байгаа һаа, зүн дэгээн һайн үрэ үгэхэгүй гэжэ хододоо һанажа ябаха хэрэгтэй. Энэ байгууламжын ямар шэнжэтэй байлгань, бодото зорилгонуудые партийна органуудай ямараар шиидхэдэг байлгань, тиихэдээ хүдэлмэриин ямар онол аргануудые хэрэглэдэг байлгань гол шухала удха шанартай.

Үйлэдбэриие хүгжөөхэ, олониитын дунда эмхидхэлэй ёһотой һайн хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай партком, партиин горком, райком бүхэн гол анхарал оролдолгоёо хандуулха ёһотой. Үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые элирүүлхэ, бүри хүсэдөөр ашаглаха, түрүү дүй дүршэлые бүри һайнаар шэнжэлхэ, дэлгэрүүлхэ ажалшадай үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ, тэдэнэй материальна болон оюун бодолой эрилтэ хэрэглэмжые бүри хүсэдөөр хангаха тухай саг үргэлжэ оролдохо шухала.

Харин партийна организацинууд өөһэдтөө хамаагүй үүргэ бэедээ даажа абаха, ажахын органуудай орондо хүдэлхэ ёһогүй гээшэ. Өөһэдын үүргэтэ хэрэгүүдые эрхилдэг байхань шухала. Партийна комитедүүд хадаа олониитые политическэ болон эмхидхэлэй талаар хүтэлбэрилхэ органууд болоно.

Ажахы хүтэлбэрилгые хубилгаһан ушар ямар үрэ үгөөб, үйлэдбэриие һайнаар хүтэлбэрилхэ арга хэр зэргээр олгооб гэжэ эндэ зүблөөн дээрэ хэлэгдэһэн байна.

Мүнөөнэй байгууламжын ёһоор партийна организацинуудай уялганууд тодорхой тодо болгогдонхой. Энэ тон шухала, юуб гэхэдэ, коммунистнуудай хүсые эрхим һайнаар хубаарилан табиха, тус тус үедэ, илангаяа шухала болоһон газартань тэдэниие эльгээхэ арга боломжо бии болоо. Промышленностиие, барилгые болон хүдөө ажахые һайн мэдэдэг олон мэргэжэлтэд партийна комитедүүдэй хүтэлбэридэ ороһон байна. Тэдэнэр үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлхэ, ашаглаха талаар тон ехэ юумэ хэжэ шадаха, хэхэ ёһотойшье гээшэ.

Али бүхы ехэ хэрэгүүдтэ үзэгдэдэг шэнгеэр шэнэдхэлгэнүүдэй үедэ дутуу дунданууд үзэгдэһэн байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һалбаринуудай управленинүүдые эмхидхэхэдээ, зарим совнархозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие предприятинуудһаа таһархайгаар, өөрынгөө хажууда байлгаха һэдэлгэ хэһэн байха юм. Өөһэдтөө дүтэ хүтэлбэрилгын аппарадтай байха гээшэ хойрог нобшо ябадал гаргагшадай һанамжаар таарамжатайшье байха болоно. Зүгөөр үйлэдбэриин аша туһые хараадаа абалсан хэрэгтэ хандаха болоо гээшэ һаа, энэ хадаа хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгалгын гол удхань бидэндэ боложо үгэнэ, предприятинууд болон барилгануудта һалбаринуудай управлениин тон дүтэ байлга үйлэдбэриие, тэрэнэй хэрэглэмжэ болон арга боломжонуудые бүри гүнзэгы һайнаар мэдэхэ, шухала болоһон асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ арга олгоно.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха)

Коммунис ажалай илан мандахын түлөө хамтаараа тэмсэе

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй түрүүшүүлэй Бүхэсоюзна зүблөөн

Партиин Программа бэелүүлэн, совет арад бардам алхамаар коммунизм тээшэ дабшана. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшад — 23 миллион хүн энэ түүхэтэ хэрэгэй манлайда ябана. Энэ алдарта гвардиин түлөөлэгшэд — коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй түрүүшүүлэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ Кремлиин Ехэ ордон соо апрелиин 25-да суглараба.

Хэһэн хүдэлмэриингөө дүйгүүдые гаргажа, саашанхи зорилгонуудые тодорхойлхын тулада промышленностиин, транспортын, барилгын ба хүдөө ажахын түрүүшүүд Кремль ерэбэ. Эдэ баатарнуудай ажал хадаа Эхэ оронойхоо шэн габьяатайгаар алба хэдэг ёһото ульгар жэшээ мүн болоно. Эрдэм шэнжэлэлгын ба конструкторска организацинуудай эдэбхитэд — коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэд, эрдэмтэд, уралан нарижуулагшад ба уулалан зохёогшод, мүн медицинскэ эмхи зургаануудай, хүдөлдөө наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд — манай арадай ажабайдалые сайшаадаһан найжаруулхын түлөө эдэбхитэйгээр оролдогшод энэ зүблөөндэ хабаадагшадай дунда бии. Мүн партиина, комсомолой, профсоюзна, ажахын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд, орой хамта дээрээ 2300 хүн энэ зүблөөндэ хабаадаба.

Нүхэд Г. И. Вороновой, А. П. Кириленкын, А. Н. Косыгинай, А. И. Микоянай, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, Н. С. Хрущевой, В. В. Гришинэй, Л. Н. Ефремовэй, Ю. В. Андроповой, П. Н. Демичевэй, Л. Ф. Ильичёвэй, В. И. Поляковой, Б. Н. Пономаревой, А. П. Рудаковой, В. Н. Титовой, А. Н. Шелепинэй президиумдэ ерэжэ һуухадань зүблөөндэ хабаадагшад нэрһэмэ, уни удаан альга ташалгаар угтаба.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин оролтын үгэ хэлэбэ. Мүнөөдэрэй зүблөөндэ хабаадагшад промышленностиин ба барилгын талаар Бүхэроссиин зүблөөндэ мэнэ һаяхан хабаадажа, нүхэр Н. С. Хрущевой айхабтар шухала, гүн гүнзэгы удха шанартай үгэ шагнаһан байна гээд тэмдэглэбэ. Энэ үгэ соо коммунис ажалай хүдэлөөнэй хүгжэлтын дүй дүршэл согсолоогдожо, саашанхи хүгжэлтын арга зам тодорхойлогдоһон.

Хилын саанахи айлшад — ВФП-гэй генеральна секретарь Луи Сайян түрүүтэй профсоюзнуудай Бүхэдэлхэйн федерациин делегаци, Болгариин, Венгриин, Вьетнамай Демократическа Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Корейн Арадай Демократическа Республикын, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Чехословакиин ба Югославиин профсоюзна делегацинуудые эндэ сугларагшад халин халуунаар амаршалба.

Нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүдые зүблөөнэй хүндэтэ Президиумдэ һунгаха гэһэн дурадхал нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаба.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй түрүүшүүлэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ КПСС-эй Центральна Комитедэй амаршалгын бэшэг ерэнхы зүблөлэй ээлжээтэ һуугаа соносхобо. КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Рудаков энэ амаршалгые уншаба.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хадаа зохёон байгуулхы айхабтар ехэ хүсэн болоноб гээд амаршалга соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа социалис экономикые улам хүгжөөн һайжаруулха, нарижуулан һайжаруулдаг, коммунис нийтын харилсаануудые байгуулдаг, шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлдэг түгээдэр хүсэн болоно.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшадай алдарта хэрэгүүдые, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шармайн оролдоһон, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө эдэмэрэй тэмсэлые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет үндэрөөр сэгнэжэ байна. Коммунис ажалай ударнигуудай болон коллективуудай олонийтын дунда алдар солотой болоноб, бүхы совет хүнүүдэй эгээн гүн гүнзэгы хайра хүндэлэлдэ хүртэнэй.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ хабаадагшад хадаа коммунизмын түлөө тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ ходоодо ябаха, манай агуухэ арадай алдар солые, ажалай габьяае улам улам арьбадхаха баһа гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет батаар найдажа байһан тухайгаа амаршалга соогоо мэдүүлнэ.

Зал соо дахяад альга ташалган нэрьнэ.

«Коммунизм байгуулга хадаа зохёон байгуулхы ажал, миллион ажалшадай шэн габьяата ажал мүнөө гэжэ алидхаа ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин хэбэ.

...Нүхэр Гришинэй элидхэл зүблөөн хэлэлсэжэ эхилбэ. Социалис Ажалай Герой, Москвагай счетно-аналитическэ машинануудай заводой слесарь В. М. Егоров түрүүн үгэ хэлэбэ. «Суходольская» № 1 шахтын бригадир, Социалис Ажалай Герой Н. Я. Мамай, «Шуйский пролетарий» фабрикын сэмбэшэн А. Л. Косарева, нийтын нормировочно бюрогой түрүүлэгшэ, Минскын тракторна заводой слесарь С. В. Снитко, Г. С. Титовой нэрэмжэтэ совхозой (Узбекистан) тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир И. Ахунова, КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлургическа заводой главна инженер, Социалис Ажалай Герой П. С. Чернышев гэгшэд үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Москвагай элитэ барилгашан комплексно бригадын бригадир Г. В. Масленников, Волго-Вятска экономическа районой түрүүшүүлэй совет тэй түрүүлэгшэ, «Красное Сормово» заводой токарь А. М. Годяев, Руставска металлургическа заводой ахалагша мастер, Социалис Ажалай Герой А. В. Дзамашвили, Майн нэгэнэй нэрэмжэтэ колхозой (Украинын ССР) звеной даагша, Социалис Ажалай Герой Н. Г. Заглада, Соколовско-Сарбайска ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай машинист-экскаваторщик А. А. Шпак, Новосибирскын эрдэмэй центрэй профсоюзай нэгэдмэл комитедэй түрүүлэгшэ, техническэ эрдэмэй доктор В. П. Сигорский гэгшэд удэшын заседани дээрэ нүхэр В. В. Гришинэй элидхэл тухай хэлэлсэлгэдэ хабаадаба.

Апрелиин 26-да зүблөөн хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлнэ.

(ТАСС).

БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР АЖ...

Мухар-Шэбэрэй „Коммунизм“ колхозой механизаторнууд... үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэе

600 га ТАРИГДАА

Хориин үйлэдбэриин управлениин Анаагай совхозой механизаторнууд хабарайнгаа эртын таригалга эмхитэйгээр оробо. Мүнөө эндэ сеялкэ шэрэһэн 27 агрегат шэнииисын, яарсын тарилга хэнэ. Һаяын үдэрнүүдтэ тус совхоздо бүхыдөө 600-һаа дээшэ гектар таригдаа.

Тус совхозой 4-дэхи отделениин механизаторнууд бүришье эршэмтэйгээр ажаллана. Энэ отделени байгша ондо 3900 гектар орооһото ургамалнуудые тариха юм. Тэрэ тоодо 2600 га гэхэ гү, али нёдондо- нойхидо орходоо 700 гектараар ехэ шэниисэ тариһаха байна. Тиигээд гектар бүриһөө 12 центнер шэниисын ургаса хуряажа, тэрэеэһээ 120000 пууд гүрэндэ худалдаха гэһэн уялгатай юм. Энэ үндэр уялгаа сүм дүүргэхын тула эрхим механизаторнууд Михаил Земерев, Александр Афанасьев, Николай Минеев, Семен Ефремов гэгшэдэй агрегадууд үдэр бүриингөө даабарине һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэнэ.

Эндэ бүхы тракторнуудынь хоёр халаанда хүдэлнэ.

Г. Цыреторов,
манай тусхай корреспондент.

ТҮРҮҮШЫН ГЕКТАРНУ...

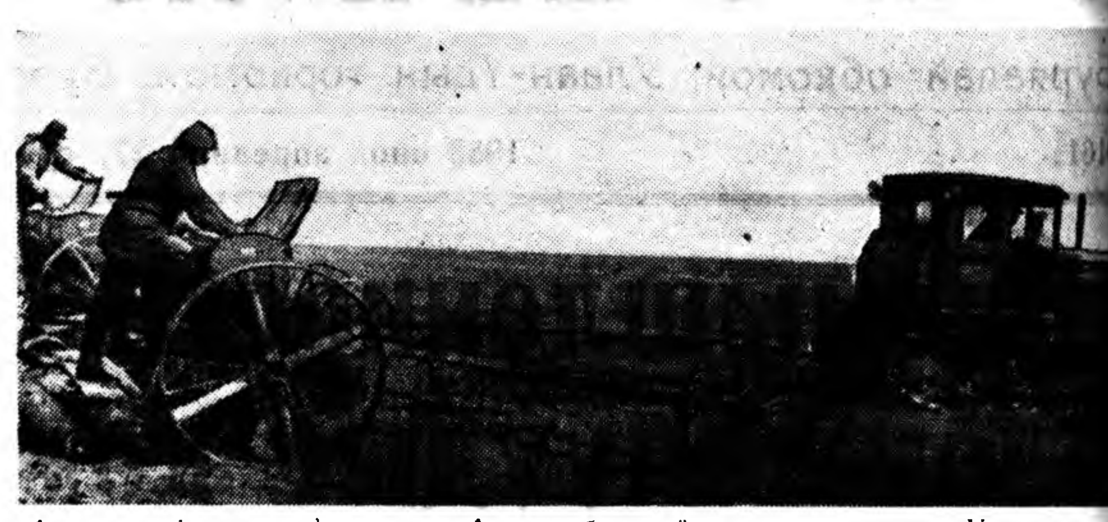

Апрель һарын һүүлшын үдэрнүүд. Урдань Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй таряашад энэ үедэ эртынгээ тарилга хахадлажа байгша бэлэй. Тиихэдэ зарим ажахынууд бүхы дэлхэйн ажалшан арадай һанал нэгэдэлгын үдэр—Майн 1-нэй һайндэрөөр эртынгээ тарилга дүүргэбэбди гэжэ элидхэгшэ һэн. Харин энэ жэлэй хабар хүйтөөр гаража, таряашадые горитой һаатуулба, һамшааба.

Гэбэшье управлениин механизаторнууд сагай уларилай хэршье дошхон хатуу байбашье, сэлмэг дулаан үдэрэй час бүхэниие һамбаашалан үндэр баян ургасын түлөө эршэмтэйгээр оролдоно. Ажахы бүхэнэй үргэн нэлэнхы полинуудта хүсэтэ техникын хүнхинэн замхагүй. «Хабарай нэгэ үдэр—жэл тэжээдэг» гэжэ арад зоной ухаа сэхэтэй үгэ бии. Тиимэһээ нэгэншье үдэрһөө байха, час бүхэн үнэтэй гэжэ механизаторнууд мэдүүлнэ.

Мүнөө жэлэй хабарай хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ. Юуб гэхэдэ, нёдондонойхидо орходоо аяар 27 мянган гектар ехэ газарта орооһото ургамал таригдаха. Тэрэ тоодо эдеэ хоолой үнэтэ ургамал шэниисэ тариха талмай 23,5 мянган гектараар үргэдхэгдэхэ бшуу. Гадна 8 мянган га шэнэ, залуу газар ашаглагдаха.

Управлениин... хозууд бори... саан шэху... таригдаа... Эгээн түрүүн... нэрэмжэтэ ко... заторнууд И... ханов гэгшэ... тарилга хэжэ... түрүүшын... 8—15 га газар...
Мүн эдэ уд... Булагай совхо... нэрэмжэтэ ко... заторнууд пол...

Зураг дээр... үйлэдбэриин ... скиин нэрэмж... низаторнууд Н... ханов гэгшэд...
Б...

Нийтын инспектор хөөрэнэ

Звено бүхэн туршалгын участогтай

Н. КОНДРАТЮКОВ, Суулгын совхозой кукурузашан

Урдань би намарай паар бағалай хэрэгсээдэггүй байгааб. Теэд туршахын тэдыеэ 1961 оной августын һүүл багаар, сентябриин эхеэр гэхэ гү, али кукурузаяа хуряажа эхилхэеэр 50 га намарай паар тэндээ хахалһаи хүмди. Тиигээд нёдондо тэндээ кукуруза тариһамнай бусад участогуудһаа хараата ехэ ургаса үгөө.

Намарай һайн паар хахалаад байбал, хабарай хүдэлмэри хүнгэржэ үгэнэ бшуу. Тиимэһээ манай звено үнгэрэгшэ намар 180 га намарай паар хахалжа шадаа гээшэ. Үдэртөө кукурузаа хуряагаад, һүнинэөө газараа хахалдаг һэмди.

Байгша ондо звеномнай 350 гектарта кукуруза, 250 гектарта горох, 30 гектарта тэжээлэй бобы тариха түсэбтэй. Энэ хүдэлмэрие манай звеногой 5 механизатор хэжэ үрдихэ юм. Звенодоо 3 «МТЗ» тракторта һэнбди.

Энэ жэлдэ нёдондонойгоо алдуу эндүүе хараадаа абажа, тэжээлэй үнэтэ ургамалнуудай баян ургаса абаха зорилготойбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ горох тариха газараа һайса жэгдэлээгүй байжа, нилээд ехэ ургасаа алдаа һэмди. Хажуугаарнь горохой буурсагуудаа бүхыдөө хатуужааха хүлеэжэ байһаар мүн лэ алдуу хээбди. Байгша ондо эдэ бүгэдые эртэнһээ оборжо, бүхы хүдэлмэрөө һайн шанартайгаар, саг соонь хэжэ гэжэ оролдохобди. Горох тариха газараа ѕиадаал һаа һайса жэгдэлээд, намартаа горохой доодо талын буурсагуудай эдеэнэй хатуужажа эхилхэлээр лэ ургасаяа амяарлан хуряажа захалхабди.

Тэрэшэлэн горохой үрэһые үдхэнөөр лэ тарихада һайн байна. Хэрбээ нёдондо гектарай 2 центнер горохой үрэһэ тариһан байбал, мүнөө жэл гектарай адагынь 2,5 центнер тарихабди.

Нёдондо манай звеногой тариһан кукуруза болтадаа тоолой буурсагтай байгаа һэн. 200 гектар дээрэһээ буурсагтай кукуруза абтаа. Илангаяа «Буковинская-3» сортын кукуруза буурсаг элбэгтэй байшоо. Мүнөө совхозой малшад буурсагтай кукурузаар дараһан силосэй булюу һайн байһые ойлгоод, кукурузаяа буурсагтайгаар лэ ургуулаһты гэжэ эрилтэ табидаг болонхой.

Мүн «Воронежская-76» сортын үрэһые парафинаар хушаад апрелиин һүүл багаар таряа һэмди. Тэрэнһээмнай майн 12-то эшэнүүд болтайжа захалаа. Июниин 2-то хүйтэн дэ дайрагдабашье, дахин һэргэһэн байна. Энэ тарилгаһаан 3,5 центнер үрэһэ суглуулжа абаабди. Тэрээгээрээ энэ жэлдэ тарилга хээд туршахабди.

Хэрбээ бидэнэр үрэһэндэ хураһан буурсагуудаа зүбөөр хадагалжа шадаа юм һаа, бүришье ехэ хүрэнгэ абаха байгаабди. Теэд энэ талаар дүршэл багадаа гээшэ ааб даа.

Юрэдөө кукурузашадай звено бүхэн 2—3 гектар туршалгын участогтай байбал зохид гэжэ һанагдана. Эндээ элдэб сортын үрэһэ туршажа үзэхэдэ болохо бшуу. Тиигэжэ нютагайнгаа эрхэ байдалда баян ургаса үгэхэ сортнуудые шэлэн абаха арга олдохо ха юм.

Кукурузын тарилгые буртаг үбһэнгүй байлгахын тула үрэһэеэ тариһаар лэ хэдэ хоноод борноилжо орохо хэрэгтэй гэжэ бидэ ойлгонобди. Манай звено тарилгаяа хүсэд дүүргэнгүй байгаад, түрүүн таряашаяа борноилжо эхилдэг заншалтай. Тарилгын һүүлээр 3—4 дахин борноилходошье үлүүдэхэгүй. Мүн зурууд хоорондохи газарынь кукурузын 4—5 набшаһатай болохо-

лоор лэ хоёр... рилжэ захала... кукурузаа угаа... жа орогог.

Мүнөө звено... даа эршэмт... байна. Тарил... болохо машин... һагдаһай, бэ... звеномнай те... адагынь 500 ... тай кукуруза ... уялга абаад,... звеногой соц... ний хэлсээ бэ...

РЕСПУБЛИК... СОВХОЗУУД... ТАРИЛГЫН...

1963 оной ... мэдээн ...

Үйлэдбэриин у... нинүүд

Баргажанай
Зэдын
Кабанскын
Хяагтын
Мухар-Шэбэ...
Түнхэнэй
Улаан-Үдын
Хориин

КОМСОМОЛ ҺААЛИШАНАЙ ЖЭШЭЭ

Шадамар бэрхэ һаалишад тухай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Тельманай нэрэмжэтэ колхоздо һургаалаа һаатнай, хэдэн нэрэнүүдэй дунда Валентина Григорьевэе заабол дурдаха байха. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэдшье, Жаргаланта нютагай наһан соогоо олон юумэ үзэһэн бүрэл сагаан толгойтой үбгэд хүгшэдшье, эдир залуушуулшье өөрэгүй, «манай Валя» гэжэ энэ басаганай нэрые омогорхотойгоор дурдан хэлэдэг. Теэд ямар ехэ габьяа гаргаад, ютаараа имнэ суутай, солотой болоо юм гэжэ уншагшад һонирхомоор.

...1958 он. Мал ажал дээрэ хүдэлжэ үзөөгүй, залуу гүлмэр басаганай һаалишан болохоёо ерэхэдэнь, фермын зарим малшад: «энэмнай һаалишан болоод хэр бираха ааб даа, нэгэ хэдэн хоног ажаллаһанаа «шаран бусаалха» бэзэ» гэлсэһэн гэхэ.

Анхан фермэдэ ерээд, хүнүүдтэ нигежэ хэлүүлхэдээ урма хухархаар байгаа. Һалтайб? Өөрөө бусаха гү, али... Үгы даа, тиигэжэ болохогүй. Шангаар лэ баез барижа, бүхы эршэ шадалаа гарган, ажалдаа хам оробэлэйб,—гэжэ Валентина Григорьевна хөөрнэ.

Һаалишанаар хүдэлжэ үзөөгүй хүндэ дэй дээрэ бэлэхэнээр хараглаг. Тэрэнэй хүдэлмэридэ тиимэ бэрхэтэй, орёо юумэ юун байхаб. Үнеэдые эдеэлүүлхэд, уһалаад, саһаа гаргаха эрэхэдэ һүүрэ ха юм гэлсэдэг. Сэхэнэнь хэлэхэдэ, мүн Валентина өөрөөшье баһал тиимэрхүүгөөр һанадаг бэлэй. Теэд юумэ хэлэхэдэ, һанахадаһан бэлэн, үнэн хэхэ болохоёо—бэрхэтэйхэн байдаг бшуу.

— Үнеэн хадаа үгэгүй мал ха юм. Үгэхэ һүнһөөнь үлүү юумые абажа шадахагүй,—гэжэ заримашуул хэлэдэг.

Теэд энэнь тон буруу. Үнэндөө тэдэнэртэ ямараар хандаһаабди, ямараар һанаһабди, эдеэлүүлээбди, тэрэнһээнь һаран һүн шэмэ абтаха.

Валиин нэгэтэ үглөөнэй һаам дүүргэхэеэ байтарнь, Дунда Бүхэнэй фермэдэ суутай хүдэлдэр, олон жэлэй дүй дүршэлтэй һаалишан Анастасия Николаевна Воронцова тэрээндэ дутажа ерээд:

— Энэ улааршиг үнеэншни нэгэн заантайхан лэ байха, элэс ондорохёхоё ядахагүй. Алил даа найдамтай хэнэ,—гэжэ хэлэхэ зуураа, тэрэ үнеэе нэрээрнь хоёр-гурба ааласхаад аргадан дуудаад, һаадал дээрэ һууха, хүхэ дэлэнгэнь элэбэн нидхэрэд, һааха оробо. Валентиның харахада, мэнэ һаяхан һааха дүүргэһэн энэ үнеэнэйнь хүсэнһөө дахин һүн шорхирон гаража байба.

— Валя, миниш үбшэе абашан даа,—гээд Воронцова тэрээндэ хүнэгэнь бусааба.

— Эндэшни хадан арбаад лэ дуһал һүн ха юм,—гээд Валентины хэлэхэдэ, хори гаран жэл фермэ дээрэ ажаллажа байһан, баян дүй дүршэлтэй һаалишан Воронцова энеэбхилээн:

—Зүб даа, хадан дуһал һүн. Теэд таяр дуналнуу гээшэб. Үнеэнэй дэлэндэ балга һүн үлэхэдэ барагүш юм ааб даа. Тэрээгээр ажахы үгырхэгүй гэжэ заримашуул һанадаг. Үнэндөө тиимэ бэшэ. Дэлэндэнь хэдэн дуһалшье һү үлөөбэл, үнеэн хойношоо һү үгэхэ тэдэ татажа магад.

— Зүб лэ даа, саашадаа үнеэдэй һайса шабхан һаажа байхаб,—гэжэ Валентина басаган зүбшөөбэ.

Анастасия Николаевна ямар нэгэ гайхалтайшье юумэ хэлээгүй. Тиигэбэшье нүхэр өөһөөр, аятай хэлэһэн үгэнүүдэнь басаганай зүрхэ сэдьхэлдэнь һайн һургаалай үрэ оршоо бшуу.

Хоёр—гурбан жэл тухай ажаллаад байхадаа, бүриншье ехэ амжалта туйладаг болоо. 1961 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абаад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэһэн юм. Нёдондо үнеэн бүриһөө 2300 гаран литр һү һаажа, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ. Һаяхан лэ хори хүрэжэ байһан Валентина Григорьевнада арга дүршэл тухайдаа нигээжэ хөөрнэ:

— Туғаллаха үнеэдые саг соонь, түрэхэһөөнь хоёр һара урид ширгэхэ, харууһа, эдеэлүүлгэһэнь һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Үнеэдэ заабол үбэл туғаллуулха хэрэгтэй. Үбэл, витамин эдеэгтэй шэмэтэ тэжээл дуран сооль үгэхэ. Тиигэдэ туғаллаһаа түргэнөөр томо болоод, үнеэдһээ ехэ һүн һаагдадаг.

Нүхэр Григорьева туғаллаһан үнеэдэй хахад һарын турша 4 дахин һаадаг заншалтай. Хахад һарын үнгэрһэн хойно үнеэдэ 3 дахин һаажа эхилдэг байна. Үнеэдэй дэлэнгые бүдэн уһаар угаажа гэмэн лэ хэдэг гэнэ.

Мүнөө долоон жэлэй табадахи жэлдэ Валентина Григорьевна ажалдаа бүри оролдосотойгоор хандана.

Комсомол басаган Григорьева байгша ондо харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һааха уялга абаһан байна. Тиигээд үнгэрэгшэ 3 һара 20 хоногой турша үнеэн бүриһөө 800 гаран литр һү һаагаа. Республикын түрүү һаалишадай урид бэшэгтэ харюу болгон эдэ үдэрнүүдтэ нүхэр Григорьева хүлэн үгэлөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын тула урдыхиһаан алан удэр бүри хүсэтэй бурдалхые, удэшын харануха болотор эршэ сэлшэгтэй хүдэлжэ байна.

В. Жигмитов,
манай тусхай корр.

НЮТАГУУДТАХИ РАДИО ШАДАМАРААР ХЭРЭГЛЭХЭ

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

Хүдөөдэ ажаһуудаг айл бүхэнэй шахуу радиотой болоһон мүнөө үедэ колхозууд, совхозуудай партийна комитедүүд нютагай радиое хүмүүжүүлгын, соёл болбосоролой хүдэлмэридэ шадамараар хэрэглэдэг болоһо байна.

Энэ талаар Баргажанай аймагай колхозууд болон совхозуудай партийна организацинууд яһала баян дүй дүршэлтэй болоо. Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо олониитын хүсөөр «Баян гол» гэжэ радиожурнал эмхидхэгдээ. Тэрэнэй редакцида колхозой мэргэжэлтэд, дээдэ һургуулитай, эрдэмтэй, политическэ бэлэдхэлтэй, эдэбхитэй хүнүүд бии.

«Баян гол» гэжэ радиожурналай редакци хүдэлмэреэ һара бүхэндэ түсэблэөд, таналгаарнайнь четверг бүхэндэ үдэшын долоон сагта дамжуулха хэтэг. Журналай «хуудаһануудай» ород, буряад хэлэн дээрэ һэлгэжэ байгаад дамжуулагдадаг. Тус радиожурналай нэгэ удэшын дамжуулга 4—5 «хуудаһануудһаа», али тодорхуулан хэлэбэл, 4—5 ондоо темэдэ зориулагдаһан байдаг. Түрүүшынь «хуудаһан» колхозой үйлэдбэриин эгээн шухала ээлжээтэ хэрэгүүдтэ зориулагдадаг. Колхозой түрүүлэгшэ, партиина организациин секретарь болон колхозой бусад һалбариудые хүтэлбэрилэгшэд радиогоор сэхэ колхозшнидуудтаа хандажа, тус түс үедэ колхозшнигуудай иинидхэхэ ёһотой ажахын гол зорилгонуудые тайлбарилжа үгэдэг, социалис мүрысөөнэй дүн гаргадаг, ямар бригада, фермын, хэнэй түрүүлжэ гараһан, дамжуулгын Улаан тугта, урмашуулгын шанда хүртэһэн тухай, ямар отара, фермын гээгдэжэ, колхозоо хойшонь татажа байһан тухай мэдээсэгдэг.

Журналай хоёрдохи «хуудаһанда» мэргэжэлтын зүбшэл үгтэдэг. Зоотехник, малай эмшэн, агроном, али врач 8—10 минутын турша малшадта хүдөө ажахын эрдэмэй түйлалтануул, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай хөөржэ үгэдэг.

Зоотехник Жалсараев хэһэн дамжуулгаһаа, богонихон аад, уһан буряад хэлэн дээрэ, тон ойлгосотойгоор хэгдэдэг. Үбэлэй хурьгадай түлэг дундаа абтажа байһа үедэ нүхэр Жалсараев «Энэ үедэ хурьгажа байгаа хониноодто һанамжануудэ» гэһэн дамжуулга мүн лэ «Мал ажалда ажалай бүтээсэ һайжаруулхын тулада «Карусель» гэжэ машинаар үнеэдээ һаадаг болоё» гэһэн дамжуулга байгша оной февралиин 7-до нүхэр Жалсараев буряадаар хэһэн байна.

— Колхознай хүдэлмэришэдөөр дутажа, ходо бэрхэшээлдэ орогог. Тиимэһээ эгээл түрүүн үнеэдые механизмай хүсөөр һаадаг болохо гээшэ тон шухала хэрэг болоод байна. Нэгэ час соо 200 үнеэ һааха бүтээсэтэй «Карусель» гэжэ үнеэ һаадаг механизм манай колхоз худалдажа абаад, асарнхай. Үрэжэлэй фермэдэ барингдахаа шэнэ байра соо тодхоод, 600—700 үнеэ тэрээгээр һаадаг болохобди. Тиигэхэдэмнай һаалишад, малшадай тоо 4—5 дахин үсөөрхэ. Манай механизатор болон мэргэжэлтэд Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» колхоздо тодхогдоһон тиимэ «Карусель» хараад ерээ. Аньгар туһа ехэтэй машина байна, — гээд Жалсараев дамжуулгаяа дүүргэһэн байна.

«Баян гол» журналай гурбадахи, дүрбэдэхи «хуудаһанууда» дунда һургуулиһаа, сомон доторхи тосхонуудһаа ороһон һонинууд, нийгын эмхинүүдэй ажабайдал тухай мэдээсэгдэдэг. Колхоздо гарадаг хэблэмэл олон тиражтай газетын шэнжэлэл хэгдэнэ.

«Будамшуугай хёрхо нюдөөр» гэһэн сатира, шог зугаатай, хурса хадхуур үгэтэй, «хуудаһаар» энэ журналай дамжуулга түгэсэдэг. Энэ сатирын «хуудаһан» бултадаа һайнаар, халаахай хадхуур үгэтэйгөөр найруулагдана гэмээр бэшэ даа. Буряадаар бэшэгдэһэн шог зугаалаа ородшоохо гэхэдээ, заримдаа дан бирагүй болгоно. Тиимэ орщуулгыншье хэрэг дэмы ха. Тинбэ ябабашье, заримдаа яһала һайнаар, уран зохидоор найруулһан дамжуулга үгтэнэ. Жэшээлхэдэ «Хүгшэн залуу хоёр тахиагай хөөрэлдөөн» гэһэн дамжуулгаһаан хэдэн мүрнүүдые абажа харуулая.

— Мүнөө яахадаа иимэ муугаар минда хандадаг болооб,—гээд залуу тахяа хүгшэнһөө асуугаад һалабагүй.— Хатуу хараханиие барид гээд, хоёр нюдэеэ уһаад байһаа, юун манай түлөө һанаагаа зобохоб, харин арай гэжэ гаргаһан үндэгэмнай хос гэтэр тэһэлээд, хорд байсар ноһоод зооглохорхино ха юм. — Тиигэжэ байдаһань эзэнэмнай зэмэлхэ ехэ зон үгы юм гү?—Залуу тахяань нариинхангаар татан уйлаа.

—Шимни дан сэхээр бү уйдыш даа. Дээрэ байһан ноёд эзэндэмнай сэхээр найдажа, этигэһэн байгаа ха юм. Теэд тэрэнэймнай этигэмжыень архи болохоо ууажархёо, ажалһаан хаягдаһан һургатай. Шэнэ эзэнэй ерээд байхада, магад һайн байдалда орохошье болохобди.

Имэрхүү дамжуулгын туһатай байхань дамжаггүй. Үрмэ тоһо элбэгээр абаашадые, кукуруза ехээр ургуулагшадые, хүдэлмэридөө түрүүлһэн хүлэг булад моритониие Будамшуу шэнэ жэлэйр, мүн бусад һайндэрөөр дашарамдуулан амаршалдаг, алдаршуулдаг. Энэ дамжуулга хэрэгтээ амжалта туйлахынь хүсэдэг байна. Зүгөөр нэгэ жаахан, түргэн заһамаар дутагдал бии. Будамшууда гү, али бусад хуудаһануудта шүүмжэлэгдэһэн материалнуудаар колхозой правлени, партиина организаци ямар хэмжээ абааб гэжэ удаадахи дамжуулгада шагнагшадтаа дуулгажа байха хэрэгтэй.

Коммунис хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ, социалис мүрысөөн ударидалгада, эрдэм ухаанай түйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэл номнон дэлгэрүүлгэдэ, үйлэдбэридэ түсэбэй өөһор нэбтэрүүлгэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партком нютагайнгаа радиодамжуулгые шадамараар хэрэглэжэ колхозойнгоо ажал хэрэгүүдые урагшатайгаар хүтэлбэринэ. Энэ колхоз гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб 130,2 процент, үндэгэ худалдаха түсэбөө 238 процент дүүргэжэ, управлени соогоо түрүүлэн ябана.

Баргажанай, Хурамхаанай, Дэрэнэй совхозуудай, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай парткомууд соёл хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ радио мүн лэ хэрэглэдэг. Тиихэ зуураа тэндэхи зарим радиодамжуулгын редакцинууд ню-

тагай радио... үлүү гаргана... секретариин... гөөр, дайрал... лигдэһэн, удэ... уһжагай дамж... нэ. Иимэ ... соохоодо эл... хинь буряад ... сэвдын нэм... гэжэ тэ газа... илангаяа... дайн дамжу... хи хэлэн дэ... нүөө ехэтэ...

Зүгөөр Ба... зууд болон ... диогой хүмү... боломжые... Улаан-Үды... Хяагтын... парткомууд... зууд болон ... тийна орган... хэрэглэнэ... виденийн ... митет, упр... комитедүүд... гууд нютаг... дамжуулга... тийна орга... һаха, худа... скинн нэр... тын радио... цинуудай... рүүлхэ... граммые... холтой... до ходо... байна.

КПСС-э... ажахын...

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной апрелиин 27.

лоной нюдэн хурса!

РТИЙНО-ГҮРЭНЭЙ ХИНАЛТЫН ХУУДАҺАН

НИН УДАРИДАЛГААР, ХАМТЫН ХҮСӨӨР

…нэй хиналта», …лта» гэһэн үгэнүүд …үблөөн дээгүүр …олхознигууд болон …ал дээрээ хөө- …энь дуулдана. …лэлдэ, радио-дам- …хэрэглэгдэдэг бо- …рын ушар бэшэ! …ноябриин Плену- … эмхидхэгдэһэн …й хиналтын орга- …ида туһалха бүлэ- …нүүд үдэрһөө үдэр …дхэжэ, үйлэдбэри- …арга боломжонуудые …приянти, колхоз бо- …й ажалда тохёолдо- …нуудые элишэлнэ, …бусаар, харюусалга- …г, мэхэ гохо гарга- …урмаг мэдээ үгэдэг … тэмсэжэ эхилээ.

…доторнай партийно- …налтын областной, …родской, Улаан-Үдэ …районно комитедүүд …промышленна гурбан … совхозуудай үйлэд- …авленидэ хиналтын …мхидхэгдэнхэй. Эдэ …үүдтэ хүтэлбэрилхы …һөө гадна, олонии- …, газедэй, үйлэдбэ- …иин түлөөлэгшэд …

…барилга, колхоз, сов- … зургаануудта 800 …1100 постнууд эм- …на. Эдэ бүлэг, пост- …, профсоюзай, ком- …ажалшадай коллек- …гдэһэн 11 мянга … оронхой. Тэдэнэй … коммунистнууд, …ран комсомолшууд, … партийнабэшэ хү- … Эдэнэрэй 30 гаран …онүүд байха юм.

…ной олон түлөө- …үүлжа шадаһан лэ …бүгэдые саг үргэл- … доро абаха байна!

…нэй хиналтын ор- …анхаралда промыш- …болон хүдөө ажахын …шадань хүгжөөхэ, … дээшэлүүлхэ, со- …кооперативна зөөриие …йна болон гүрэнэй …хэ асуудалнууд аб- …ргшаа хурдаар даб- …дэг юумэнүүдые, …ихаха ябадалые са- … элдэб алдууһаа … ажахын, полити- …үдые амжалтатай- … зоригжуулха гээ- …рэнэй хиналтын ко- … хүдэлмэрилэгшэдэй, … шалгагшадай он- …йна.

…нэй хиналтын ор- …лжэ эхилһэн хэм- …ые арад зон халуу- …эдэниие ажалай бо- … дэбжэлтэдэ зориг- … хадаа эдэ хүнүүд …үдтэ ерэжэ, элдэб … оруулна, гомдол, … нютагуудһаа элдэб …

…мэдээсэлэй үндэһөөр …, Тимлюгэй цемен- …дукци үйлэдбэрилэг- …бридхэлые шалгажа, …умэй хамтын бай- … шанарые хаража …дал элирүүлһэн, …ябадал гаргаһан ба- …элирүүлээд, харюу-

салгата хүнүүдтэ хэмжээн абтаһан байна. Хуули бусаар шан абаһан хүнүүдһээ тэрэнь бусаагдажа абтаа, мүн гүрэндэ гарза ушаруулһан хүнүүдтэ яла тохогдоо. Түмэр харгын олон станцинуудта элдэб түхеэрэлгэнүүд, үтэгжүүлгэ, барилгын материалнууд ямаршье хиналтагүйгөөр, эзэн бусаар хэбтэжэ, гутажа байһыень элирүүлээд, шанга хэмжээн абтаһан байна. Хэрбээ энэ жэлэй март һарын эхеэр түмэр харгын станцинууд дээгүүр 2497 тонно ашаа хаягдаад байбал, мүнөө эдэнь бүхыдөө зөөгдэжэ абтанхай.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдэй хүдөөдэ бэелүүлһэн ехэхэн хэмжээ ябуулгануудынь юун бэ гэхэдэ, тэдэнэр колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада хэр бэлдэжэ байһыень олониитын хүсөөр шалгаһан байна. Энэ шалгалтада урдынхида орбол айхабтар олон хүн хабаадаһан, колхоз, совхозуудта ехэхэн туһа хүргөө гэжэ тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд мэдэрнэ. Хиналтын комиссинуудай, бүлэг болон постнуудай ажаглалта, дурадхалнуудта ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, механизаторнууд тон анхаралтайгаар хандажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха гэжэ оролдоно. Тиигэбэшье, зарим газарта «хашан» хүнүүд дайралдаһан, олониитын хинан шалгагшадай дурадхалнуудта хайша хэрэгээр хандаһан баримтанууд үзэгдөө. Энэ ушарта шанга хэмжээ абаха хэрэг гараа. Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхоз жэлһээ жэл бүри малай тэжээлээр, илангаяа шэмэтэ тэжээлээр дуталдадаг. Тиигэбэшье, кукуруза тарижа, һайн ургаса абаха гэжэ тэндэ оролдодоггүй байха юм. Шалгаад үзэхэдэ, колхозой правлени, түрүүлэгшэнь нүхэр Мурхонов кукурузые тоохогүй ябадал гаргажа, намар, үбэлэй туршада поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха талаар юушье хээгүй байшоо. Һаяхан Зэдын партийно-гүрэнэй хиналтын комитет нүхэр Мурхоновой мэдээсэлые зүбшэн хэлсээд, энэ жэлдэ кукурузын ургасын түлөө сэхэ өөрөө харюусахат гэжэ тэрээндэ эрилтэ табяа. Энээнэй һүүлээр лэ тус колхоздо кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ хүнүүд, тракторнууд, автомашинанууд табигдаһан байха юм.

Кабанскын управлениин партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй бүридхэһэн комисси тэндэхи «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй мастерскойдо заһабарилагдаһан тракторнуудай шанарые шалгажа үзөөд, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй албан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаһые, тракторнуудые тон муугаар заһабарилһыень элишэлээ. Байгалай совхоздо тэдэнэй заһабарилһан 15 «ДТ-54» тракторнуудай 12-нь дахин заһагдаха баатай болоһон байна бшуу. Муу шанартайгаар заһабарилга хэгшэдтэ шанга хэмжээн абтаа, гүрэндэ гарза хэһэнэйнь түлөө зэмэтэ хүнүүдтэ яла тохогдоо.

Арад зоной хиналтын ямар ехэ хүсэтэй байһыень үшөө нэгэ иимэ баримтаар гэршэлэн харуулая. Һаяхан Онохойн совхозой партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэгэй түрүүлэгшэдэ совхозой бригадада эмхидхэгдэһэн пост иигэжэ мэдээсэбэ: мастерскойһоо муугаар заһабарилагдаһан трактор гараа, тэрэнэй түлөө хүнүүд ажалай түлөөһэ хүсэдөөр абаа. Хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Передернин «хүнүүдые эльгээжэ шалгахабди» гэжэ тэрээндэ телефоноор харюусаба. Энэ үедэ муугаар заһабарилга хэһэн хүнүүдэй нэгэниинь шагнажа байгаад, түргөөр бригададаа бусажа, шалгалта болохо тухай дуулгаба. Нэгэ хэды час болоод хиналтын бүлэгэй түлөөлэгшэдэй ерэхэдэнь, тэдэнэр муугаар заһабарилагдаһан трактораа мастерской соо оруулаад, дутагдалыень усадхажа байгаа.

Хяагтын, Зэдын, Хориин болон партийно-гүрэнэй хиналтын бусад комитедүүд, колхоз болон совхозуудай хиналтын бүлэгүүд, постнууд мал ажалай продуктые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтые, малай үбэлжэлгын, түл абалгын ябасые шалгажа үзэһэн байна. Погранична совхоздо (Хяагтын управлени), Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (Зэдын управлени), «Восточные Саяны» колхоздо (Түнхэнэй управлени), Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо (Улаан-Үдын управлени) адуу малай, илангаяа хурьгадай, үхэл гарзада орохо, үхэһэн хурьгадаа нюуха баримтануудые хиналтын комитедүүд, бүлэгүүд болон постнууд элирүүлһэн байха юм. Иартийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдэй шиидхэбэреэр даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһан зэмэтэ хүнүүд шангаар хэһээгдэһэн, зариманайнь хэрэг мүрдэлгын зургаануудта дамжуулагдаһан байна.

«Республикын колхоз болон совхозуудта адуу малай үсхэбэрилгэ тухай» гэһэн КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Советэй тогтоолой дүүргэлтые май, июнь һарануудта партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд шалгажа үгэхэ гэжэ хараална. Мүн ажахынууд, бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд хониной нооһо хайшалха, гүрэндэ нооһо, тушааха, тушаан абаха хүдэлмэридэ хэр бэлдэгдэжэ байһые шалгаха юм. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын артелиин Уставай хэр зүбөөр баримталагдажа байһые, ажалай эмхидхэл болон түлөөһэнэй ямараар тогтоогдоһые, колхознигуудай хамтын ажалда хэр һайнаар хандажа байһые, колхознигууд хубиингаа хэрэгтэ мал бариха, газар эдлэхэ нормоёо хэр зүбөөр баримталнаб гэжэ хаа хаанагүй шалгаха бологдоно.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай хүдэлмэриин түрүүшын алхамууд юу харуулнаб гэхэдэ, хинан шалгаха хэрэгтэ ленинскэ ёһо заншалые һэргээн бодхоохо, хиналтын гуримые дээрэһээнь доро хүрэтэр шэнэдхэн хубилгаха гэһэн партиин шиидхэбэриин али тухай сэсэн, саг соогоо абтаһыень гэршэлнэ.

КПСС-эй Программые бэелүүлгэдэ, парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь дүүргэхэ, тэрэнэй дүүргэлтые саг үргэлжэ хинан шалгаха хэрэгтэнь парти болон гүрэндөө туһалха гэһэн хүндэтэйшье, харюусалгатайшье зорилгонуудаа захадань гаратар бэелүүлхэ гээшэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, олониитын хиналтада хабаададаг бүхы эдэбхитэдэй уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдэй, бүлэг болон постнуудай хүдэлмэриие үдэр бүри ударидаха зууртаа, партийна организацинууд тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлхэ, тэдэниие али болохоор дэмжэхэ уялгатай. Тиимэһээ партийна организацинууд хиналтын органуудай хүдэлмэриие хододоо хүтэлбэрилжэ, дүй дүршэлыень согсолжо, предприяти, колхоз, совхоз болон худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой предприятинууд болон гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлжэ, тэрэниие усадхахадань тэдээндэ туһа хүргэхэ үүргэтэй.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ажаллажа, даалгагдаһан ехэ, харюусалгатай зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. СЕМЕНОВ,
партийно-гүрэнэй хиналтын
областной комитедэй
түрүүлэгшын орлогшо.

„Хүнүүдые шалгаха хэрэгэй бодотоор гүйсэдхэгдэһые шалгаха гээшэ бүхы хүдэлмэриин, бүхы политикын эгээл гол, эгээл шухала зүйл мүнөө болоод байна“

В. И. ЛЕНИН

АРАДАЙ НАЙДАБАРИ ХАРЮУЛХААР

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха пост манай колхоздо бии болгогдоһоор арайхан гэжэ һара шахуу боложо байна. Тиигэбэшье һаа, энэ саг соо постын гэшүүд отделени, фермэ, отаранууд дээгүүр ябажа, байра байдалыень, ажал хүдэлмэриень шалгаад, элирүүлһэн дутуу дундануудаа усадхуулхын тула эрид хэмжээнүүдые абанхай.

Жэшээлхэдэ, Шанаагай отделениин хабарай тарилгада бэлэдхэлгэ шалгагдажа үзэгдөөд, хоёр сеялкэ шанар муутайгаар заһагдаа, 229 центнер хартаабхын үрэһэн гутаагдаа гэжэ элирүүлэгдээ. Муугаар заһагдаһан сеялкэнүүд шэнээр заһагдаа, хартаабхын үрэһэнэй складые даагша Буда Санданова зэмэдэ хүртөө.

Тоорын отделени дээгүүр шалгалта хэгдэжэ, механизаторнуудай байха тракторна вагончигуудай хангалтагүйгөөр түхеэрэгдэһэн, культиватор, кукурузна сеялкэнүүдэй ехэ дутуу дундануудтайгаар заһагдаһан элирээ.

Малай фермэ, отаранууд дээгүүр ябахада баһал горитойхон дутагдалнууд дайралдаа. Жэшээлхэдэ, Доодо-Талын һүнэй фермын һаалишан Зоя Захарова 588 литр һү хулгайлһан байшаба. Тэрэнэй хэрэг мүнөө сүүдтэ үгтэнхэй. Тиихэдэ Тоорын отделениин залуу мал шахан таргалуулдаг гүүртые даагша Аюша Мандагаев тэжээл иишэ тиишэнь үридэг тараадаг байба. Аюша Мандагаев баһал зэмэдэ хүртөө.

Түрүүшын үдэрнүүдһээ постымнай гэшүүд Т. Л. Ябжанов, Ц. Б. Мурденов, Д. Ж. Пирхаев, Д. Ж. Ебухаева, Д. Ш. Зандеев болон бусад даалгагдаһан хэрэгтээ оролдосотой һайнаар хандана. Тэдэнэй саашадаа бүри ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, ажалша арад зонойнгоо этигэл найдабари харюулхань дамжаггүй.

Л. ХОРЕНОВ,
Түнхэнэй аймагай
Ленинэй нэрэмжэтэ
колхоздо партийно-
гүрэнэй хиналтын
комитедтэ туһалхаар
байгуулагдаһан постые
даагша.

ТАТУУЛААШАД

…үйлэдбэриин управ- …ранична» совхозой …шон Доржиевай ота- … үхэнэ, үмсын хон…

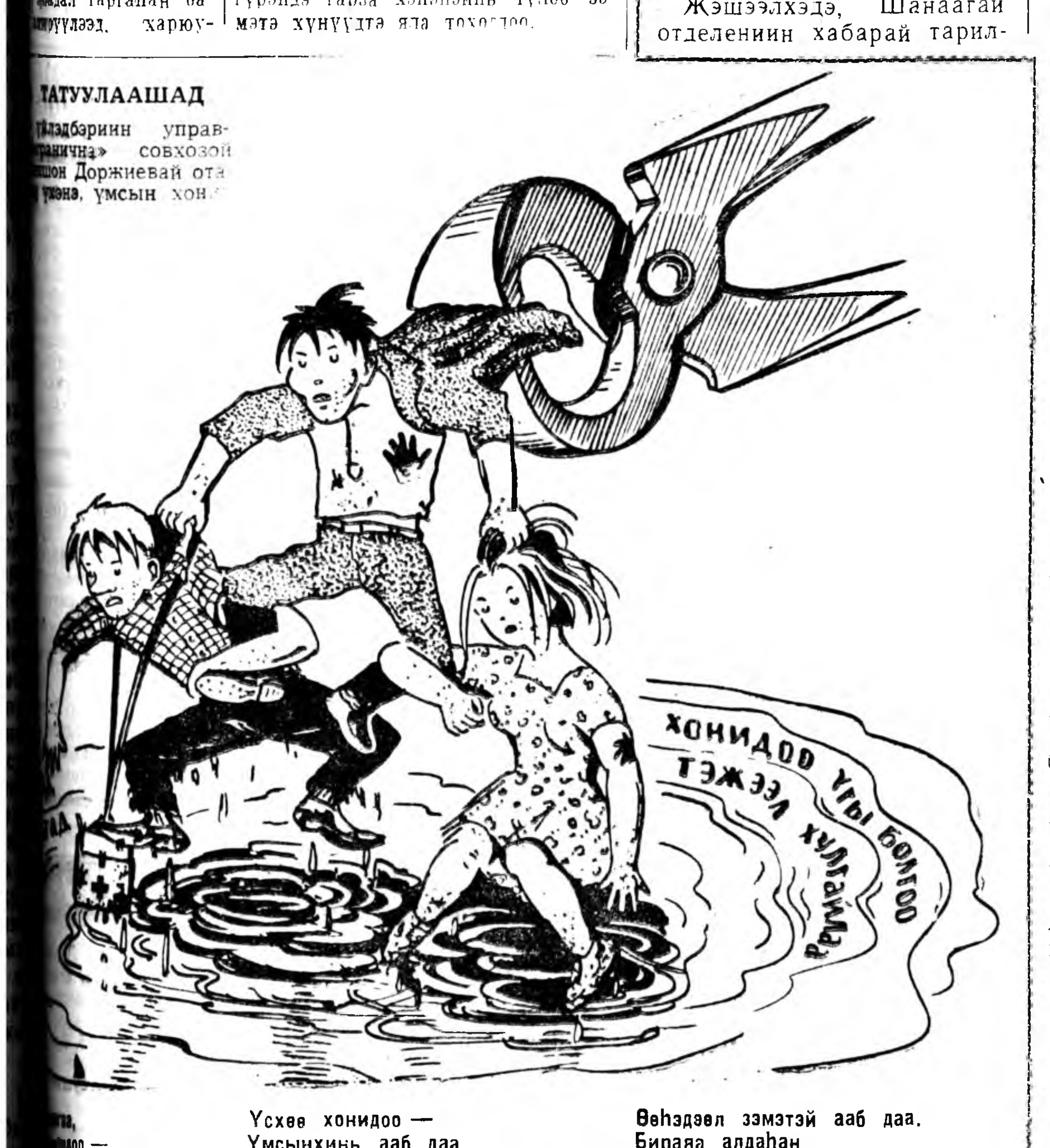

…га,
…идоо —
…аб даа.

Үсхөө хонидоо —
Үмсынхинь ааб даа.
Үлирбөөр татуулаа,
Үйлөө харлаа —

Өөһэдөөл зэмэтэй ааб даа.
Бираяа алдаһан
Иванова, Кузьмин,
Бригадир өөрөө Доржиев лэ даа.

„Партиин бүхы гэшүүдэй, бүхы совет хүнүүдэй хаража байхада, партийно-гүрэнэй хиналтын органууд хадаа гансал шалгадаг, хэһээдэг органууд бэшэ, харин гэмтэ ябадалай гарахагүйн тула хэмжээ абадаг, хүдэлмэридөө дутуу дунда, алдуу эндүү гаргахагүйгөөр кадрнуудые хүмүүжүүлдэг, партиин ба правительствын директивэнүүдые дүүргэхээр тэдэниие шэглүүлдэг гол уялгатай органууд мүн байна гэжэ харагдаха ёһотой.“

Н. С. ХРУЩЕВ

Хиналтын постнууд мэдээсэнэ:

1.

Урин дулаан үдэрнүүд тогтожо, хабарай тарилгын халуун хаһа ерээ. Хяагтын совхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд газараа хахалжа эхилбэ. Совхозой түрүү механизаторнууд хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие богонихон болзор соо, һайн шанартайгаар дүүргэхын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно.

Гэхэтэй хамта, эндэ ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг ушарнууд тохёолдоно. Жэшээнь, тус отделениин И. Д. Далбаевай хүтэлбэрилдэг тракторно-тараан ажалай бригадын трактористнууд В. Гармаев, А. Анчиков 10 га газар предплужниггүйгөөр, шанар муутайгаар хахалаа гэжэ ниитын шалгагшад совхозой хиналтын бүлэгтэ мэдээсэбэ. Иимэ мэдээ абаһанайнгаа һүүлээр хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр И. Н. Коростелев бригададань ошожо, механизаторнуудай хамтын суглаа хээ. Тус суглаан дээрэ голодоһо гаргадаг механизаторнууд В. Гармаев, А. Анчиков шангаар шүүмжэлэгдэжэ, алдуугаа мэдэрээ.

2.

Түнхэнэй «Восточные Саяны» колхозой хонишон Базаровай үбһэн соогоо 46 толгой үхэһэн хурьга нюугаад байгаа.

Тиихэдэ Хуурай Хобогой отделенидэ нёдондо 35 толгой тугаллаха гунжадые хашараг, бурууннуудаар андалдажа абаһаниинь элирүүлэгдэбэ.

Ниитын зөөридэ харшаар хандажа байхадань, саг болзортонь хэмжээ абаагүй колхозой главна ветврач Ю. Молонтаев, фермые даагша С. Таряашинов, ветврач Истаев гэгшэд партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй зүгһөө шанга зэмэдэ хүртэбэ.

ХҮНҮҮДЭЙ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛНЭ

Манай совхоздо партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха зорилготойгоор 6 бүлэг, тэрэ тоодо отделенинүүдтэ 5 бүлэг, бригада, фермэнүүд дээгүүр 8 пост түрүүн байгуулагдаһан юм. Һаяхан тракторно-тараан ажалай хоёр бригадада үшөө хоёр пост эмхидхэһэн байнабди. Тиигэжэ хиналтын хүдэлмэридэ 90 гаран хүн хабаадана.

Тракторно-тараан ажалай бригадануудта эмхидхэгдэһэн постнууд 3-3 эрхим трактористнарһаа бүридэнэ. Эдэнэр үдэр бүри трактористнуудай хэһэн хүдэлмэриин шанарые хинажа байха уялгатай. Иимэ постнуудай бии болоод байхада, хүнүүд ажал хэрэгтээ ондоохоноор хандадаг болонхой.

Совхозой гурбадахи отделенидэ наг шэбхэ зөөжэ байһан хүнүүдтэ үлүү наряд бэшэһэн ушар дуулдаһан байгаа. Юуб гэхэдэ, наряд бэшэдэг харюусалгата хүтэлбэрилэгшэд наг шэбхэнь бүхыдөө 100 процент хүрөөд байгаа гээд, тэрэниие малтаха хүдэлмэриие үлүү ехээр сэгнэжэ, ехэ салин түлэхэ гэжэ тодорхойлоо. Энээниие бүлэгэй гэшүүд байра дээрэнь шалгажа үзөөд, шэбхэнь бүхыдөө, хүйтэн бэшэ, харин арайхан лэ 50 процентнь тиимэ байгаа гэжэ элишэлээд, үлүү бэшэгдэһэн мүнгыень хүнүүдтэ түлэхэгүй гэжэ шиидхэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ нарядуудай хэр зүбөөр табигдадаг байһые хаа хаанагүй шалгажа байнабди.

Мүн нэгэдэхи отделенидэ эмхидхэгдэһэн хиналтын бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь И. Ф. Мартынов) отарануудай хүдэлмэриие шалгаад, ахалагша хонишон нүхэр Жуковай бригадынхидай ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа байһые элишэлээ. Тиигээд тэдэнэртэ хэмжээн абтаа.

Һаалиин бүхы фермэнүүд дээгүүр хиналтын постнууд эмхидхэгдэнхэй. Энэнь фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандахадань туһална. Малай тэжээлэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байһыень шалгана.

Нэгэдэхи кварталай дүүрэхэ ойртоод байхада, совхознай гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхэ үдэ байшоо. Тэрэниие дүүргэхэ гэжэ хүтэлбэрилэгшэд ехэ һаналаа табидаггүй байһаниинь элирээ. Энэ ушарта манай хиналтын бүлэгэй гэшүүдэй хабаадалгатайгаар бүхы гүүртэнүүд мяханда тушаагдаха малые ябажа тоолоһон, шэлэн илгажа, һайнаар эдээлүүлһэн байха юм. Энэ хэмжээ абаһанай ашаар совхознай мяха худалдаха кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Саашадаа хүдэлмэреэ улам бүри һайжаруулжа, ажахынгаа һалбари бүхэниие хүгжөөхэ, таряа, һү, мяха, үндэгэ абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ манай нангин уялга мүн.

И. Передернин,
Онохойн совхозой хиналтын
бүлэгые даагша.

Алдууе заһаха—манай уялга

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин дэргэдэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитет байгуулагдажа, ажаллажа эхилһээр хоёр һара тухай боложо байна. Комитедэй гэшүүдээр партийна, советскэ, комсомолой, профсоюзай эмхи зургаануудай, нютагай газетын хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, ажалай түрүүшүүл, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олоор һунгагдаа.

Манай хиналтын комитет ажалайнгаа түрүүшын алхамһаа олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулжа эхилээ. Управлениин ажахы бүхэнэй суглаан дээрэ хиналтын бүлэг, постнууд байгуулагдаа. Бүхыдөө 658 гэшүүдтэй 33 тиимэ бүлэг, 101 постнууд эмхидхэгдэжэ, тэндэ 280 коммунист, 78 комсомолшууд болон бусад һунгагдаа. Гадна, штатнабэшэ инспектор, ниитын шалгагшад фермэ, отара, эмхи зургаануудта һунгагдажа байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө ажалладаг газарта бии байһан, тохёолдоһон дутагдал тушаа комитедтэ саг үргэлжэ дуулгажа байха үүргэтэй.

Мүнөө жэлдэ управлениин колхоз, совхозууд гүрэндөө 3 миллион пууд ороһо таряа, 143 мянган центнер һү, 80 мянган центнер мяха, 8300 центнер нооһо, 5 миллион үндэгэ худалдаха гэһэн уялгатай. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула управлениин ажахынууд хабарай тарилга эмхитэйгээр үнгэргэхэ ёһотой.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлые олониитын хүсөөр шалгажа үзэхэдэ, ажахы бүхэндэ трактор, машина болон хүдөө ажахын бусад зэр зэмсэгүүдые заһабарилха, үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ тарилгын шанарта хүргэхэ, полевой стануудые болбосон түхэлтэй болгохо, бүхы техникэеэ хоёр халаанда хүдэлгэхөөр механизаторнуудые бэлэдхэхэ гэхэ мэтын шухала асуудалаар олон дутагдалнууд олдоо. Заһабарилагдажа гараһан тракторнуудай шанаршье олон ажахынуудта муу байгаа. Илангаяа управлениин «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй заһаһан тракторнууд хайша хэрэгээр заһагдаһан, техническэ ехэ дутагдалтай байһые шалгалта хэгшэд элирүүлээ. Жэшээнь, «Заганский», «Забайкалец», Ждановай нэрэмжэтэ колхозуудай зарим тракторнууд хоёрдохёо заһагдаха гэгдээ.

Тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгэ шалгажа үзэхэдэ, хартаабхын үрэһэн ехэ дуталдана. Ажалшадһаа хартаабхын үрэһэ түргэн худалдажа абаха хүдэлмэри эмхидхэхыень колхоз, совхозуудта дурадхагдаа. «Забайкалец» колхоздо байгуулагдаһан хиналтын бүлэгэйхид Суулгын «Заготзерногой» пункт сортовой үрэһэ андалдан абаха гурим хазагайруулна гэһэн дохёо партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ хүргөө. Управлениин мэргэжэлтэд, үрэһэ шалгадаг лабораториин хүдэлмэрилэгшэдтэй хаража үзэхэдэмнай, сортовой үрэһэнэй үнэмшэлгэ пунктын складай эрхилэгшэ Булдановай гэмээр буруу, алдуутайгаар бэшэгдэдэг байгаа. Тэндэнь сортовой үрэһэ складта хадагалха заабариин һайнаар сахигдадаггүй дээрэһээ, складые даагша Савинай гэмээр олон сортын үрэһэн хүдхалдажашье магад байгаа. Энэ дутагдалаа дары усадхаха гэһэн эрилтэ «Заготзерногой» пунктын директор Рассудовта табигдаа.

Шалгалтада хабаадагшад бии байгаа дутагдалые элирүүлхэдээ, тэдэниие байра дээрэнь усадхаха хэрэгтэ колхоз, совхозуудта бодото туһаламжа үзүүлжэ ябаа. Рейдовэ шалгалтын дүн ажахы бүхэнэй парткомой, правлениин, дирекциин заседани дээрэ механизаторнуудай хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдээ.

Хабарай тарилгада хабаадагшадай культурна ажаһуудалай эрилтые хангадаг зарим эмхи зургаанууд өөрынгөө ажалда үүсхэл багатайгаар хандадаг гэһэн дохёо шалгалтын үедэ ороо. Энэ асуудал аймгүйсэдкомой ээлжээтэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, соёл культурын, эмнэлгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ябуулха хүдэлмэриин түсэб баталагдаа.

Һаяхан партийно-гүрэнэй хиналтын комитет олониитын хүсөөр Мухар-Шэбэрэй аймпотребсоюзай ажал хүдэлмэри шалгажа үзөө. Тиихэдэмнай худалдаа наймаанай ажалда ехэ дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Илангаяа аймпотребсоюзай хиналта шалгалтын хүдэлмэриин хайша хэрэгээр табигдадаг байһанһаа уламжалан, худалдаа наймаанай олон хүдэлмэрилэгшэд хэдэн жэл удаагаар гүрэнэй мүнгэ зөөри үбэршэлдэг, худал хуурмаг саарһа гуурһа бэшэдэг байһаниинь элирээ. Жэшээнь, һүүлэй гурбан жэлэй туршада худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта 75 дахин, бүхыдөө 37.7 мянган түхэригэй эд бараа, мүнгэ зөөри үбэршэлһэн ушар олдоо. Гэбэшье, гүрэнэй хармаанда нэгэнтэ бэшэ ороһон хүнүүд ямаршье хэһээлтэ абангүй, хуушан ажалдаа хүдэлһөөр, хамтын зөөридэ гараа һарбайһаар лэ байдаг байгаа. Эдэ бүхы дутагдалые шалгажа үзөөд байхадаа, энэ асуудал аймпотребсоюзай правлениин суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Мүн тэрэнэй түрүүлэгшэ Ламажаповта шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутагдалые дары усадхаха гэһэн эрилтэ табигдаа.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитет колхоз, совхозууд гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө хэр дүүргэжэ байнаб гэжэ саг үргэлжэ шалгажа байха зэргэтэй.

Мүнөө жэлэй нэгэдэхи кварталда гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбөө дүүргээгүй ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое һаяхан хиналтын комитедэй заседани дээрэ хаража үзөө. Гадна энэ заседани дээрээ «Эрдэм» совхоз, «Победа» колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй худал хуурмаг мэдээ үгэдэг ушарые хараа. Жэшээнь, «Эрдэм» совхоздо үнгэрэгшэ жэлэй ургасын дүн гаргахадаа, хартаабха, кукурузын ногоо набшаһанай ургасые дээгүүр нэмээжэрхиһэн байгаа. Иимэ худал мэдээ үгэһэн совхозой главна агроном Ижевский, бухгалтер Мин гэгшэд журамай шанга зэмэ абаа.

Олониитын хүсөөр ажабайдал, ажаүйлэдбэридэхи дутуу дунданууддаа усадхажа, коммунизмын гэгээн гэрэлтэ общество тээшэ хурдан түргэнөөр дабшаха гээшэ мүнөөнэй сагай нангин уялга.

В. Кривогорницын,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин
управлениин дэргэдэхи партийно-
гүрэнэй хиналтын комитедэй
түрүүлэгшэ.

АЯГҮЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Хонходобо дээрэһээ:
«Хонон ошожо шалгахань даа».
Харюусаба доороһоо:
«Харатай юумэ болохонь даа».